

Temanotat

Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i den nordøstlige regionen

© Landinfo 2017

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

The Taliban has gained significant foothold and influence in the northeastern region in recent years. Public discontent with the authorities is an important explanation for this. Another explanation is that the Taliban has succeeded in emerging as a multiethnic movement. Both Uzbeks and Tajiks are recruited and appointed to key positions, which helps the Taliban to more fully understand local dynamics. Thus the Taliban has established power and influence outside the Pashtun core areas.

Although the Taliban is the leading insurgent group, the conflict is fragmented and many armed groups and militias operate in the region – both on the insurgent side and on the government side. International forces have again become an active fighting part and actor in the conflict. In 2017 a series of air attacks were conducted, aimed at Taliban leadership and key personnel in the region. Several high-ranking Taliban commanders, leaders and shadow governors at district and provincial levels are reportedly killed. At the same time, civilian victims are reported as a result of the air attacks.

SAMMENDRAG

Taliban har de siste årene fått betydelig fotfeste og innflytelse i den nordøstlige regionen. Befolkningens misnøye med myndighetene er en viktig forklaring på dette. En annen forklaring er at Taliban har lyktes i å fremstå som en multietnisk bevegelse. Både usbekere og tadsjikere rekrutteres og utnevnes til sentrale posisjoner, noe som bidrar til at Taliban i større grad forstår lokal dynamikk. Slik har Taliban etablert makt og innflytelse utenfor de pashtunske kjerneområdene.

Selv om Taliban er den toneangivende opprørsgruppen, er konfliktbildet fragmentert og mange væpnede grupper og militser opererer i regionen – både på opprørssiden og myndighetssiden. Internasjonale styrker har igjen blitt en aktiv stridende part og aktør i konflikten. Det er i 2017 gjennomført en rekke luftangrep rettet mot Talibans lederskap og nøkkelpersonell i regionen. Flere høytstående Taliban-kommandanter, ledere og skyggeguvernører på distrikts- og provinsnivå er rapportert drept. Det rapporteres samtidig om sivile ofre som følge av luftangrepene.

INNHold

1. Innledning	6
2. Sikkerhetssituasjonen generelt i Afghanistan	7
3. Sikkerhetssituasjonen i den nordøstlige regionen	9
3.1 Geografi og befolkning.....	9
3.2 Konfliktmønster og konfliktnivå	9
4. Kunduz	12
4.1 Konfliktmønster og konfliktnivå	13
4.2 Sivile ofre som følge av konfliktrelatert vold.....	15
4.3 Internt fordrevne	16
5. Baghlan	16
5.1 Konfliktmønster og konfliktnivå	17
5.2 Sivile ofre som følge av konfliktrelatert vold.....	18
5.3 Internt fordrevne	19
6. Badakshan.....	19
6.1 Konfliktmønster og konfliktnivå	20
6.2 Sivile ofre som følge av konfliktrelatert vold.....	21
6.3 Internt fordrevne	21
7. Takhar.....	22
7.1 Konfliktmønster og konfliktnivå	23
7.2 Sivile ofre som følge av konfliktrelatert vold.....	24
7.3 Internt fordrevne	24
8. Referanser	25
9. Vedlegg: Afghanistan Administrative Divisions	30

1. INNLEDNING

Dette temanotatet beskriver sikkerhetssituasjonen i den nordøstlige regionen i Afghanistan, som omfatter provinsene Kunduz, Takhar, Baghlan og Badakhshan.¹ Innledningsvis gis også en kortfattet beskrivelse av den generelle sikkerhetssituasjonen i landet som helhet. Informasjonen som presenteres er ikke uttømmende, og søkelys er satt på problemstillinger som anses å ha særlig relevans for utlendingsforvaltningen – som hvorledes konflikten påvirker situasjonen for sivilbefolkningen. Notatet tar fortrinnsvis for seg utviklingen de første seks månedene av 2017.

Notatet er del av en serie notater om sikkerhetssituasjonen i ulike afghanske regioner, som er under utarbeidelse av Landinfo på oppdrag fra Utlendingsdirektoratet (UDI).

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er flytende og uoversiktlig, og kan endre seg raskt. Det er utfordrende å skaffe pålitelig informasjon om forhold i tilknytning til den militære konflikten i Afghanistan samt sammenlignende datamateriale over tid. Dette gjelder både for områder der det er pågående kamper og hvor tilgangen til kilder og informasjon er liten, og for områder der det generelt foreligger lite informasjon på grunn av områdets begrensede relevans i en større politisk, sikkerhets- eller samfunnsmessig kontekst. Det er også ulikt kildetilfang for de forskjellige regionene, slik at informasjonsomfanget som presenteres i de ulike notatene i denne serien, vil kunne variere.

Landinfo benytter informasjon fra ulike tilgjengelige kilder; fra internasjonale og nasjonale organisasjoner, til myndigheter og media. Samtidig er det Landinfos erfaring at ved dybdeanalyse av enkelte provinser og spesifikke tema, kan det være vanskelig å få et så bredt kildegrunnlag som ønskelig. Begrenset kildetilfang og en vanskelig sikkerhetssituasjon i provinsene, kan føre til at media formidler informasjon fra få kilder, som verken er verifisert eller kryssjekket med andre kilder eller annen informasjon. Det kan videre forekomme at lokale myndigheter overdriver den faktiske situasjonen for å få oppmerksomhet fra sentralmyndighetene i Kabul, og påfølgende større ressurstildeling (se Landinfo 2015). Samtidig er det naturlig å anta at den hardt pressede samlingsregjeringen i Kabul ønsker å vise handlekraft hva gjelder opprørsbekjempelse. Dette farger sannsynligvis hvilken informasjon de velger å dele.

Det er videre en generell utfordring at kun et fåtall kilder har et særskilt fokus på sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen. Med unntak av United Nations Assistance Mission to Afghanistan (UNAMA), foreligger ikke etterrettelige kilder som systematisk rapporterer om sikkerhetssituasjonen for sivile afghanere. Halvårsrapporten for 2017 fra UNAMA danner derfor et vesentlig grunnlag for notatet. Mens UNAMAs rapportering om sivile ofre (drepte og skadde)² som følge av konflikten i Afghanistan frem til nå kun har differensiert mellom regionene i

¹ OCHAs kart over landet, regionen og provinsene (OCHA 2014) finnes som vedlegg til notatet (nederst), og kan også gjenfinnes her (som gir mulighet til å forstørre kartet): https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/afg_administrative_divisions_201401JAN02_A0_low_res.pdf.

² UNAMA har rapportert om sivile ofre (drepte og skadde) i Afghanistan siden 2009. For en nærmere redegjørelse av UNAMAs definisjon av sivile ofre og metodikk for øvrig, se rapporten: https://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2017_july_2017.pdf.

Afghanistan, inneholder halvårsrapporten for 2017 også oversikt over sivile ofre på provinsnivå.

I tilfeller der kilder ikke omtaler sivilbefolkningen per se, blir allikevel informasjon om det generelle konfliktbildet presentert, da Landinfo mener at konfliktnivået kan sees som en proxy-indikator for sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen.³

Notatet gir også informasjon om internt fordrevne (internally displaced persons/IDPs) som registreres i provinsene. Landinfo har her valgt å ta utgangspunkt i tall fra FNs kontor for koordinering av humanitære aktiviteter (OCHA), siden organisasjonen fortløpende oppdaterer sine data.⁴

Det foreligger et begrenset antall kilder som presenterer tallmateriale, og disse kildene vil kunne anvende ulik terminologi og metode. Eksempelvis er tallmateriale hva gjelder IDPer generelt usikre. Der Landinfo har valgt å presentere tallmateriale, bør tallene anses som indikative snarere enn absolutte.

Notatet er i hovedsak basert på åpne, offentlig tilgjengelige kilder. I tillegg presenteres informasjon som Landinfo innhentet på en informasjonsinnhentingsreise i Afghanistan i april/mai 2017. Flere kilder er anonymiserte, og er verken referert med navn eller organisasjonstilknytning.

I november 2016 publiserte Landinfo en respons om sikkerhetssituasjonen i provinsen Kunduz, og i april 2017 en respons om sikkerhetssituasjonen i provinsen Baghlan. Beskrivelsene av Baghlan og Kunduz i dette notatet tar utgangspunkt i de nevnte publikasjonene, og kan ses på som oppdateringer av de tidligere utgivelsene.

2. SIKKERHETSSITUASJONEN GENERELT I AFGHANISTAN

Konflikten i 2017 følger i all hovedsak konfliktmønsteret slik det har vært etter tilbaketrekkingen av ISAF-styrkene i 2014, og kjennetegnes av konvensjonell krigføring mellom partene. Det rapporteres om hyppige regulære kamper i den hensikt å oppnå territoriell kontroll. Komplekse, målrettede operasjoner rettes mot befolkningssentre og distriktssentre. I tillegg benytter opprørssiden seg av selvmordsaksjoner, veibomber (IED/improvised explosive device) og miner.

FNs generalsekretær beskrev i juni 2017 sikkerhetssituasjonen som «intensely volatile». I løpet av de første åtte månedene av 2017, har FN registrert mer enn 16 290 sikkerhetsrelaterte hendelser totalt. Væpnede sammenstøt står for 64 prosent av det totale antallet, en økning på fem prosent siden 2016 (UN Secretary-General 2017c, s. 4).

³ En proxy-indikator forstås som informasjon som er relevant for å beskrive en situasjon, der eksakt informasjon (i dette tilfellet sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen) ikke foreligger.

⁴ Slik OCHA benytter tallene på internt fordrevne, forstår Landinfo det dithen at registreringene er utført av organisasjoner som arbeider med IDPer, og utføres på stedet familiene flykter til (OCHA 2016). Dette kan innebære at personer som har flyktet til områder der organisasjoner ikke opererer, ikke har blitt registrert. Det samme vil trolig være tilfelle for de som tar opphold hos familier eller bekjente, og som av den grunn ikke oppsøker organisasjoner for humanitær støtte.

Konfliktmønsteret så langt i 2017 er videre preget av at internasjonale styrker, spesielt amerikanske, igjen har blitt mer aktive. Som følge av dette, er det en markant økning i antall luftangrep (UN Secretary-General 2017b, s. 4). Den internasjonale, militære tilstedeværelsen i landet, Resolute Support (RS), har en styrke på om lag 13 500 personer. Av disse er rundt 8400 amerikanske soldater, hovedsakelig spesialstyrker som driver terrorbekjempelse (Tomlinson 2017). USA kunngjorde i august 2017 at de vil øke sin tilstedeværelse ytterligere (Pletten & Bjerkan 2017).

Opprørsbevegelsen fremstår mer fragmentert enn tidligere. Det er uansett Taliban som er den tyngste aktøren på opprørssiden (for en beskrivelse av Talibans organisasjon og struktur, se Giustozzi 2017). Samtidig har Daesh⁵ i 2017 utført flere høyprofilerte angrep, og mange av aksjonene har hatt en klar sekterisk agenda. Daesh er hardt presset og bekjemper av Afghan National Security Forces (ANSF) og internasjonale styrker, men også av Taliban.

Afghanske myndigheter og sikkerhetsstyrker prioriterer å sikre kontroll over de urbane sentrene, først og fremst over landets provinshovedsteder, men også distriktssentrene. Taliban angriper distriktssentre, og flere provinshovedsteder har vært under sterkt press (Lifos 2017, s. 4-5, 9). Selv om myndighetene kontrollerer de fleste distriktssentrene, er den reelle kontrollen de utøver, i mange tilfeller svært begrenset. I hvilken grad myndighetsfunksjoner blir utført, varierer fra sted til sted. I flere områder er institusjoner og personer som representerer myndighetene i liten grad til stede, eller de opererer i liten grad utenfor egne baser.

En velinformert internasjonal organisasjon (samtale i Kabul) hevdet i april 2017 at om lag halvparten av landet enten var under Talibans kontroll eller var omstridt, det vil si truet av Taliban. Amerikanske anslag per august 2017 viser at afghanske myndigheters kontroll over distrikts- og befolkningssentre er på sitt laveste nivå siden US Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (SIGAR) startet sin dataanalyse i desember 2015. Per august 2017 var 54 distrikter enten under opprørernes kontroll (13) eller påvirkning (41). Dette tilsvarer i overkant av 13 prosent av landets distrikter, hvilket er en økning på mer enn to prosent i løpet av de siste seks månedene. Per august 2017 var, ifølge samme kilde, 231 distrikter under myndighetens kontroll (74 distrikter) eller påvirkning (157 distrikter),⁶ mens antallet omstridte distrikter er uforandret sammenliknet med samme periode i 2016 (SIGAR 2017b, s. 106).

Ut fra disse anslagene bor rundt 3,7 millioner afghanere (11,4 prosent) i områder som er kontrollert eller påvirket av opprørerne. Dette tilsier en økning på om lag 700 000 personer i løpet av de seks siste månedene. Om lag 8,1 millioner (tilsvarende 24,9 prosent) bor i omstridte områder, mens majoriteten av befolkningen, rundt 20,7 millioner (63,7 prosent), lever i områder som er kontrollert eller påvirket av

⁵ Islamic State in Iraq and the Levant - Khorasan Province (ISIL-KP), Islamic State Khorasan Province (ISKP) og Daesh er alle navn ulike kilder benytter på bevegelsen. I Afghanistan brukes hovedsakelig det arabiske akronymet Daesh. Det blir også benyttet gjennomgående i dette temanotatet.

⁶ Rapportene gir ingen ytterligere definisjon på begrepene kontroll og påvirkning. Når det gjelder «myndighetskontroll» i denne konteksten, betyr dette slik Landinfo forstår det, at sikkerhetsstyrkene er tilstedeværende og i all hovedsak har «militær»/sikkerhetsmessig kontroll over området. I hvilken grad andre myndighetsfunksjoner blir utført, vil variere. I tillegg til støtte fra lokalbefolkningen, vil det blant annet avhenge av myndighetens kapasitet, ressurstilgang og korrupsjonsnivå. Landinfo forstår «omstridt» slik at myndighetene har kontroll i distriktssenteret, men at sikkerhetsstyrkene møter stor motstand på mindre eller større deler av territoriet utenfor senteret. «Taliban-kontroll» forstås slik at Taliban også kontrollerer distriktssenteret.

myndighetene (SIGAR 2017b, s. 106-107).⁷ Analytiker Bill Roggio (2017c) i Long War Journal har tidligere hevdet at amerikanske myndigheters analyse er feilaktig, og at vurderingen av Talibans kontroll/påvirkning er «betydelig undervurdert».

UNAMA har for perioden januar til og med juni 2017 rapportert om 5243 sivile ofre, herav 1662 drepte og 3581 skadde, i Afghanistan. Sammenlignet med tilsvarende periode i 2016, var det en nedgang på under én prosent i det totale antallet sivile ofre, en nedgang på én prosent i antall skadde, men derimot en økning på to prosent i antall drepte. Ifølge UNAMA er trenden de første seks månedene av 2017 en generell nedgang i sivile ofre som følge av kryssild, og en økning i sivile ofre som følge av bruk av IEDer. Selvmords- og komplekse angrep forårsaket 19 prosent av det totale antallet sivile ofre i Kabul by (UNAMA & OHCHR 2017, s. 3).

FNs generalsekretær påpeker at til tross for at registrerte asymmetriske angrep (som blant annet detonasjoner av IEDer og selvmordsangrep), har hatt en nedgang i antall hendelser på tre prosent i løpet av åtte måneder i 2017 sammenliknet med samme periode i 2016, er det allikevel slike angrep som forårsaker flest sivile ofre (UN Secretary-General 2017c, s. 4).

3. SIKKERHETSSITUASJONEN I DEN NORDØSTLIGE REGIONEN

3.1 GEOGRAFI OG BEFOLKNING

Den nordøstlige regionen består av provinsene Kunduz, Baghlan, Badakhshan og Takhar. Regionen har internasjonale grenser mot Tadsjikistan, Kina og Pakistan. Provinsene Kunduz og Takhar grenser bare til Tadsjikistan, mens Badakhshan grenser til alle tre land. Baghlan har ingen internasjonal grense (OCHA 2015). Fjellkjedene Hindu Kush og Pamir går gjennom regionen, og gjør at enkelte områder er tynt befolket og vanskelig tilgjengelige. Andre deler av regionen er skogkledte (som nord i Takhar og Kunduz), eller flate og fruktbare (som deler av Kunduz).

Den nordøstlige regionen er preget av høy etnisk diversitet. Kunduz er den eneste provinsen i regionen hvor pashtunere utgjør den største befolkningsgruppen, med rundt 35 % (Liaison Office, som gjengitt i Wörmer 2012, s. 8). Deretter følger usbekere og tadsjikere, mens hazaraer og turkmenere utgjør mindre minoriteter. I Baghlan utgjør tadsjikere mer enn halvparten av innbyggertallet, mens pashtunere er provinsens nest største gruppe, med om lag 20 prosent av befolkningen. Andre etniske grupper, som hazaraer og usbekere, i tillegg til nomadiske kuchier, er også bosatt i Baghlan (NPS 2011; MRRD u.å., s. 2). I Badakhshan er tadsjikene i flertall, etterfulgt av usbekere. I Takhar utgjør tadsjikere og usbekere rundt 85 prosent av befolkningen.

3.2 KONFLIKTMØNSTER OG KONFLIKTNIVÅ

I årene etter 2008/2009 har Taliban fått betydelig fotfeste og innflytelse i den nordøstlige regionen. Slik har det ikke alltid vært. Tradisjonelt, da Taliban hadde

⁷ Tallene tar utgangspunkt i et estimat på 32,6 millioner innbyggere i Afghanistan, og et totalantall på 407 distrikter (SIGAR 2017a, s. 88).

makten i landet på 1990-tallet, var motstanden mot gruppen svært sterk i denne regionen. Det er illustrerende at mens Taliban kontrollerte mellom 90 og 95 prosent av landets territorier i begynnelsen av 2001, falt aldri Badakhshan-provinsen og deler av Takhar-provinsen til Taliban. Frontlinjen mellom Taliban og Nordalliansen gikk øst for provinshovedstaden i Takhar-provinsen, Taloqan (Utlændingestyrelsen, Dansk Flygtningehjelp & Utlendingsdirektoratet 2001, s. 5).

Sett i et slikt historisk perspektiv, er det oppsiktsvekkende hvilken innflytelse og territoriell kontroll Taliban i dag har oppnådd i den nordøstlige regionen. Verken lokale eller sentrale myndigheter hadde forventet en slik utvikling. En kilde innen det afghanske sikkerhetsapparatet uttrykte seg slik:

We always thought that since much of the north, especially Badakhshan, Takhar and even parts of Kunduz, were anti-Taliban, we would be fine and the militants would never be able to gain ground, but we were wrong (Kakar 2016).

En av forklaringene på hvorfor opprørsbevegelsen har hatt en voksende tilslutning i nordøst, er befolkningens misnøye med myndighetenes manglende evne til å sørge for sikkerhet og livsnødvendige tjenester. Tjenestemenn som representerer myndighetene anses for å være korrupte, og for å skape flere problemer enn de løser. En annen forklaring, er at Talibans lederskap de siste årene har utviklet en strategi om å favne bredere etnisk og bli en mer multietnisk bevegelse. På den måten kan Taliban få makt og innflytelse i områder utenfor de pashtunske kjerneområdene.

Denne strategien ble bekreftet av en lokal analytiker i samtale med Landinfo (Kabul, mai 2017). I nord rekrutteres tadsjikere, mens i nordøst og nordvest er det primært usbekere som rekrutteres. I landets tadsjikdominerte provinser, utnevnes tadsjikiske skyggeguvernører, og i usbekiske provinser, er det usbekere som utnevnes til sentrale posisjoner. Slik gir Taliban og dets lederskap anledning til å forstå den lokale politiske dynamikken, lokalbefolkningens bekymringer og utfordringer, samt lokal kultur og språk. Analytiker Obaid Ali i Afghanistan Analysts Network (AAN) skriver at Talibans strategi har beveget seg fra å være aktivt ekskluderende til å være inkluderende, der ikke-pashtunere rekrutteres til lederstillinger (Ali 2017a, b, c).

Samtidig med at Taliban fikk fotfeste i regionen, økte den konfliktrelaterte volden. Sammenlignet med andre områder i landet, primært det pashtunske kjerneområdet, var det allikevel lenge rapportert om relativt få sikkerhetshendelser i regionen. Fra 2010 har Talibans aktivitet og innflytelse i den nordøstlige regionen gradvis økt, og tendensen har fortsatt i 2017 – med målrettede opprørsinitierte angrep i provinsene Badakhshan, Baghlan og Kunduz. Flere distrikter i regionen anses å være under Talibans kontroll. Sent i april 2017, samme dag som Taliban erklærte sin våroffensiv i 2017, beleiret opprørerne det strategisk viktige Zaybak-distriktet i Badakhshan, som grenser til Pakistan. De holdt distriktet i flere uker før det ble gjenerobret av afghanske sikkerhetsstyrker. I samme periode tok Taliban også midlertidig kontroll i Qala-e Zal-distriktet i Kunduz, og Khwajah Baha' al-Din-distriktet i Takhar-provinsen (UN Secretary-General 2017a, b, c). I september 2017 anslo generalsekretæren (2017c, s. 5) at flere distrikter i den nordøstlige regionen var under sterkt press.

Talibans innflytelse har økt markant i regionen etter at opprøret skjøt fart i denne delen av landet i 2008. Afghanistan-ekspert Antonio Giustozzi bekrefter at i enkelte områder består Taliban-bevegelsen hovedsakelig av ikke-pashtunere – og peker i den forbindelse på situasjonen i provinsen Badakhshan (Giustozzi 2017, s. 13). I dag har

Taliban full kontroll i to av provinsens distrikter – Jamgan og Warduj – og flere distrikter er omstridte (samtale med lokal analytiker i Kabul, mai 2017).

Selv om Taliban er den ledende opprørsgruppen i den nordøstlige regionen, er konfliktbildet fragmentert, og en rekke væpnede grupperinger og aktører opererer i regionen. Krigere med tilknytning til blant annet Islamic Movement of Uzbekistan (IMU) har over tid hatt tilstedeværelse og aksjonert i regionen. Det samme er tilfelle med mindre utbrytergrupper fra IMU, som den militante gruppen Jundullah. Det foreligger videre rapporter om at utenlandske krigere fra flere land, blant annet fra Sentral-Asia og Tsjetsjenia, skal ha etablert seg i Badakshan-provinsen etter at pakistanske sikkerhetsstyrker startet en omfattende militæroperasjon i de pakistanske stammeområdene sommeren 2014. De antas å tilhøre ulike opprørsgrupper, og det fremstår uklart hvorvidt enkelte av dem har sverget troskap til Daesh (Mielke & Miszak 2017, s. 27).

I provinsene Badakshan, Kunduz og Takhar skal det finnes enkelte Daesh-sympatisører. Rekruttering til Daesh skal i hovedsak foregå gjennom salafistnettverk. Daesh har ikke klart å etablere seg som en maktfaktor av betydning i nordøst, og det rapporteres ikke om væpnede aksjoner som Daesh står bak. Forsker Katja Mielke og forskningskonsulent Nick Miszak (Mielke & Miszak 2017 s. 5) skriver at lokalbefolkningen i Kunduz, Takhar og Badakshan sier at Daesh har «a covert presence» blant væpnede, militante salafister som tidligere har kjempet under Taliban.

Afghan Local Police (ALP)⁸ er også tilstede, i tillegg til andre myndighetsvennlige militser («Pro-Government Militias»/PGM). De myndighetsvennlige militsene er ikke del av myndighetenes formelle sikkerhetsapparat, og er ikke underlagt ordinære kommandostrukturer. De har likevel ofte gode forbindelser til myndighetsapparatet, og opererer i stor grad under straffefrihet. Det er kjent at de myndighetsvennlige militsene opererer med brutalitet overfor befolkningen, og at de begår alvorlige menneskerettighetsbrudd – som drap og voldtekt. I tillegg finnes det kriminelle, væpnede grupperinger, som ofte har oppstått i tilknytning til smuglervirksomhet (se eksempler med kildehenvisninger under fremstillingene av de ulike provinsene nedenfor).

Det er ikke uvanlig at mange grupper, fra både myndighetssiden og opprørssiden, opererer i samme område samtidig. Gruppene bekjemper hverandre for å få tilgang til lokale ressurser, og sivilbefolkningens situasjon er svært vanskelig i de områdene dette til enhver tid gjelder. Sivile må balansere mellom ulike grupper, de kan bli bedt om å bidra med mat og husly til ulike aktører, og kan bli dobbelt skattlagt av de ulike gruppene. Denne særdeles krevende situasjonen kan bidra til at lokalbefolkningen ønsker Taliban velkommen. Taliban gir forutsigbarhet, sikrer at befolkningen ikke skattlegges dobbelt, og ikke minst bidrar Taliban med beskyttelse hvis andre væpnede grupper forsøker å ta seg inn i området (samtale med lokal analytiker i Kabul, mai 2017).

Konfliktmønsteret har i tiden etter 2014, da ISAF-oppgavet ble avsluttet, vært preget av konvensjonell krigføring og kamp om territorier. I september 2015 falt

⁸ Afghan Local Police (ALP) ble opprettet i 2010 som følge av at sikkerhetssituasjonen ble dårligere i store deler av landet, med den hensikt at de skulle supplere sikkerhetsstyrkene. ALP opererer i rurale områder med store sikkerhetsutfordringer. Formelt er innenriksministeriet ansvarlig for gruppene, men i realiteten er det svært liten kontroll med dem.

provinshovedstaden Kunduz by til Taliban. Dette var første gang en provinshovedstad falt til opprørerne etter 2001. Maktovertagelsen var kortvarig, men var likevel en hendelse som sendte sjokkbølger og rystet det afghanske statsbyggingsprosjektet og dets støttespillere. Selv om det etter september 2015 har vært offensiver rettet mot provinshovedsteder i den nordøstlige regionen, har opprørerne ikke lyktes i å ta kontrollen over noen av disse. Distriktssentrene, derimot, er stadig under angrep fra opprørerne, og mange distrikter anses å være svært omstridte. Ofte er det vanskelig å med sikkerhet vurdere hvem som har den reelle og faktiske kontrollen i et distrikt eller område (se eksempler med kildehenvisninger under fremstillingene av de ulike provinsene nedenfor).

Bakkekamper utgjør den største risikoen for sivilbefolkningen i den nordøstlige regionen, og ifølge UNAMAs rapporteringer (UNAMA & OHCHR 2017, s. 73), gjelder det for alle fire provinsene i regionen. Sivile drepes eller skades fordi de kommer i de stridende partenes skuddlinje.

I likhet med landet for øvrig, er konfliktmønsteret også i hele den nordøstlige regionen preget av at de internasjonale styrkene igjen har blitt en aktivt stridende part og aktør i konflikten. Afghanske og internasjonale styrker har i løpet av 2017 gjennomført en rekke luftangrep i regionen, og selv om luftangrepene har funnet sted i alle de fire provinsene, synes det å ha vært et særlig fokus på Kunduz-provinsen. Hensikten med luftangrepene er å ramme opprørsgruppenes lederskap, nøkkelpersonell og stillinger, og flere høytstående Taliban-kommandanter, ledere og skyggeguvernører på distrikts- og provinsnivå har blitt drept. Blant de drepte er Mullah Salam, skyggeguvernør i Kunduz-provinsen, som hadde makt langt utover provinsgrensene. Han blir av mange regnet for å ha utviklet Taliban til å bli en bevegelse med oppslutning i den nordøstlige regionen, og i tillegg regnes han for å være arkitekten bak offensiven mot Kunduz by i 2015 (Al Jazeera 2017).

4. KUNDUZ

Befolkningen i Kunduz-provinsen⁹ er som tidligere nevnt multietnisk, bestående i hovedsak av pashtunere, tadsjikere og usbekere. Turkmenere og hazaraer er minoriteter i provinsen. Enkelte av distriktene har relativt høye andeler pashtunere. Den pashtunske befolkningen bidro til at Taliban allerede i 2008 fikk fotfeste i Kunduz, og siden har provinsen vært strategisk viktig for opprørsgruppen. Mens Taliban har relativt sterk støtte i provinsens pashtunske befolkning, nyter gruppen i dag også støtte blant usbekere, tadsjikere og turkmenere i provinsen.

Provinsen har en anslått befolkning på litt under én million mennesker, hvorav om lag 300 000 innbyggere er bosatt i provinshovedstaden Kunduz by (CSO u.å.a). Kunduz-

⁹ I november 2016 publiserte Landinfo en respons om sikkerhetssituasjonen i Kunduz-provinsen (Landinfo 2016). Responsen gir bakgrunnsinformasjon og en redegjørelse for konfliktkonteksten i provinsen. Det som beskrives i dette kapittelet er å anse som en oppdatering av den nevnte responsen.

provinsen består av syv distrikter, som inkluderer Kunduz-distriktet der provinshovedstaden ligger.¹⁰

Kunduz er et viktig trafikknutepunkt, både nasjonalt og internasjonalt. Handels- og smuglerruter nordover til Tadsjikistan går gjennom provinsen, og skattlegging av reisende samt kontroll med narkotikatrafikken gir viktige inntjeningsmuligheter for Taliban. Det forekommer også at opprørsgrupper angriper og overtar, eller forsøker å overta, myndighetenes kontrollposter på hovedveien mellom Kunduz by og Khanabad-distriktet, som grenser mot naboprovinsen Takhar (EASO 2016).

Taliban har de siste årene hatt et sterkt fokus på Kunduz, og har mange kadre i provinsen. I perioden mellom angrepet på provinshovedstaden Kunduz by i 2015 og august 2016, var det flere opprørsinitierte, direkte angrep på distriktssentrene i Kunduz enn i alle de andre provinsene i den nordøstlige regionen (Cecchin 2016, s. 2).

4.1 KONFLIKTMØNSTER OG KONFLIKTNIVÅ

Etter at provinshovedstaden Kunduz by falt til Taliban i september/oktober 2015, har afghanske og internasjonale styrker hatt en betydelig tilstedeværelse i provinsen, og særlig har området rundt Kunduz by hatt høy prioritet. Det har etter 2015 vært bekymring for om byen igjen skal falle til opprørerne. Talibans seneste trussel mot Kunduz var i oktober 2016 (se Landinfo 2016, s. 3). I mars 2017 pekte FNs generalsekretær på at Taliban fortsatt øver press på Kunduz by (UN Secretary-General 2017a).

I tillegg til å sikre Kunduz by, er det betydelig fokus på å sikre veinettet i provinsen. Det gjelder både veiene fra provinshovedstaden til distriktssentrene, men også veiene til andre provinser og ut av landet til Tadsjikistan. Taliban er på offensiven – de angriper og erobrer – mens sikkerhetsstyrkene forsøker å forsvare seg når de angripes. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) er det ikke uvanlig at sikkerhetspersonell forlater postene sine når de angripes.

Det har siden april 2017 vært en pågående militæroperasjon – Pamir – som har til hensikt å «rense» området for opprørere (Bakhtar News 2017a). Operasjonen har blant annet forsøkt å etablere en sikkerhetssone på 20 km rundt Kunduz by for å gjøre byen mer robust for angrep. Det er imidlertid lite som tyder på at militæroperasjonen har gitt reelle og varige resultater. Sikkerhetsstyrkene har møtt hard motstand og de har mistet mange soldater i operasjonen, nesten uten å gjøre territorielle fremskritt. I tillegg har operasjonen medført stor lidelse for sivilbefolkningen, og mange har blitt fordrevet fra hjemmene sine (OCHA 2017) (se mer om internt fordrevne i Kunduz i punkt 4.3).

De internasjonale styrkene, som har vært til stede i provinsen helt siden Kunduz by falt i september/oktober 2015, har spilt en aktiv rolle i provinsen i løpet av 2017. Styrkene har vært til stede på bakken og har støttet ANSF når de har vært i direkte kamp med Taliban og andre opprørsgrupper, og har også gjennomført en rekke luftangrep rettet mot Talibans lederskap, nøkkelpersonell og stillinger.

Som tidligere nevnt ble den offensive skyggeguvernøren Mullah Salam drept i et luftangrep i februar 2017 i distriktet Dasht-e Archi (Al Jazeera 2017). Mullah Salam

¹⁰ Da president Ghani besøkte Kunduz høsten 2015, erklærte han at det i tillegg til provinsens nåværende syv distrikter, skal opprettes tre til: 1) Gulbad (nåværende del av Imam Sahib), 2) Aqtash (nåværende del av Khanabad) og 3) Gortepa (rurale områder utenfor Kunduz by) (Ali 2016). Landinfo er ikke kjent med at dette er implementert.

ble utnevnt som skyggeguvernør allerede i 2005, og hadde en viktig rolle i Taliban og for utbredelsen av opprøret i hele den nordøstlige regionen (Linke 2016). To måneder etter drapet på Salam, i april 2017, ble Salams nestkommanderende, Assadullah Mazloomyar, drept i et droneangrep i Dasht-e Archi-distriktet. Ifølge nyhetsmedier ble han drept sammen med seks utenlandske krigere (TOLONews 2017a). Det foreligger en rekke medierapporter om at andre opprørere, både med høy og lav profil, også har blitt drept i luftangrep eller bakkeoperasjoner i inneværende år (Xinhuanet 2017b). Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) er det sannsynlig at flere hundre opprørere er drept i provinsen i løpet av 2017.

Drapet på Salam og andre høytstående talibanere, har utvilsomt vært et hardt slag for Taliban. Det synes likevel ikke som drapene har påvirket Talibans posisjon og evne til å aksjonere i Kunduz-provinsen i nevneverdig grad. Situasjonen er labil i store deler av provinsen, og det rapporteres om mange sikkerhetshendelser. Antallet sikkerhetshendelser har i 2017 variert mellom 14 og 58 hendelser per uke, med det høyeste antallet registrerte hendelser i sommermånedene. Trefningene mellom sikkerhetsstyrker og opprørere foregår ofte langs veinettet. I løpet av årets første syv måneder ble sikkerhetsstyrkene angrepet tretti ganger på den viktige veistrekningen fra provinshovedstaden Kunduz by til Khanabad-distriktet øst i provinsen. Taliban har videre vist kapasitet til å etablere illegale kontrollposter på veinettet (internasjonal kilde, e-post 2017).

Taliban øver sterkt press mot flere distriktssentre. Tidlig i mai 2017 meldte nyhetsmedier at Taliban hadde tatt kontroll over det nordvestlige distriktet Qala-e Zal, et distrikt som har turkmensk majoritetsbefolkning. Afghanske sikkerhetsstyrker måtte gi tapt etter to dager med harde kamper, og tusenvis av sivile flyktet fra området (Popalzai & Croft 2017). Qala-e Zal grenser til den sentralasiatiske republikken Tadsjikistan. Taliban var raskt ute med å forsikre naboene i nord om at de kun hadde en nasjonal agenda, og at de ikke hadde noen intensjoner om å intervenere i andre lands anliggender (Roggio 2017b). Mange sivile ble drevet på flukt. Taliban holdt distriktssenteret i ti dager, før sikkerhetsstyrkene lyktes i å ta tilbake kontrollen den 16. mai 2017 (TOLONews 2017f).

Senere, i juni 2017, ble distriktssenteret i det nordlige Imam Sahib-distriktet utsatt for sterkt press, og det var i flere dager fare for at distriktet i sin helhet skulle falle til Taliban. Flere hundre sivile flyktet fra området, mange hjem ble ødelagt, og det ble rapportert om flere sivile ofre som følge av offensiven. Ifølge distriktsguvernøren (som gjengitt i TOLONews 2017b) hadde Taliban stått om lag 500 meter fra hans kompleks (compound). Distriktet falt ikke til Taliban, men er fortsatt svært omstridt.

Analytiker Roggio i Long War Journal hevdet i mai 2017 at også Khanabad-distriktet var truet, og at det hadde forekommet blokade av veien mellom Khanabad og Kunduz by. Taliban hevdet selv i mars 2017 (som gjengitt i Roggio 2017b) at de kontrollerte 95 prosent av Dasht-i-Archi og Char Dara, det betyr distriktene i sin helhet med unntak av distriktssentrene. I tillegg hevdet de å ha kontroll over 80 prosent av Khanabad-distriktet samt 70 prosent av distriktene Qala-i-Zal og Imam Sahib. Videre var 60 prosent av Aliabad-distriktet på Talibans hender, ifølge gruppen selv. Kunduz by og distrikt var ikke med i Talibans oversikt. Analytiker Roggio (2017b) vurderer Talibans anslag til å være relativt nær realitetene på bakken, og påpeker videre at anslagene sammenfaller med vurderingene tidligere foretatt av Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (SIGAR). Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) har

ikke myndighetene full kontroll i noen av provinsens distrikter, og kilden anser at provinsen i sin helhet er omstridt. Uansett hvordan disse anslagene vurderes, er det udiskutabelt at Taliban kontrollerer store territorier i Kunduz-provinsen. Taliban har også vist at de har slagkraft og styrke til å utfordre sikkerhetsstyrkene både på veinettet og i ulike distriktssentre.

De mange luftangrepene har ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) medført at opprørerne har forsøkt å være mindre synlige utendørs i det offentlige rom. For å unngå bombing, har de i stedet begynt å møtes i skolelokaler og moskeer. Dette medfører at sivilbefolkningen blir mer eksponert for å bli rammet av sikkerhetsstyrkenes aksjoner mot opprørerne. En sikkerhetsvakt ved en gutteskole ble eksempelvis såret i et luftangrep i juli 2017, som mest sannsynlig var en feilbombing fra internasjonale styrkers side (1 News 2017b).

Selvmordsangrep har ikke tidligere vært en vanlig angrepsmetode i Kunduz-provinsen, men har forekommet i 2017. I august 2017 var det eksempelvis et selvmordsangrep rettet mot en konvoi bestående av sikkerhetsstyrkenes kjøretøy i Chardara-distriktet, hvor flere ble både drept og såret (TOLONews 2017c). I samme måned inntraff også to episoder der opprørere benyttet bilbomber mot sikkerhetsstyrkene, som også er en angrepsmetode som så langt har tilhørt sjeldenhetene i Kunduz (internasjonal kilde, e-post 2017).

Ellers setter de myndighetsvennlige militsene fortsatt preg på konfliktmønsteret i provinsen. I likhet med tidligere, opererer militsene med stor brutalitet overfor befolkningen, og UNAMA har i første halvår 2017 registrert overgrep og målrettede drap mot sivilbefolkningen i Kunduz-provinsen. De fleste sivile ofre som militsene holdes ansvarlig for, drepes eller skades imidlertid i kryssild som følge av væpnede sammenstøt mellom ulike grupperinger (UNAMA & OHCHR 2017, s. 60).

4.2 SIVILE OFRE SOM FØLGE AV KONFLIKTRELATERT VOLD

Det ble i første halvår 2017 registrert 190 sivile ofre (39 døde og 151 skadde) som følge av konfliktrelatert vold i Kunduz-provinsen. Ifølge UNAMA (2017, s. 73) utgjorde bakkekamper/kryssild den viktigste årsaken til at sivile ble drept og skadd, deretter fulgte luftangrep og målrettede drap. Interne kamper mellom myndighetsvennlige militser forårsaker sivile ofre.

Sammenlignet med samme periode i 2016, har det vært en nedgang på sju prosent i antallet sivile ofre i provinsen. Ifølge UNAMA skyldes nedgangen at det har vært en reduksjon i antallet større offensiver mellom partene i Kunduz (UNAMA & OHCHR 2017, s. 24).

Den økte bruken av luftangrep gjenspeiles i UNAMAs oversikt over sivile ofre. Selv om luftangrepene er innrettet mot opprørsgruppene sine posisjoner og baser, forekommer feilbombinger, eller at sivile rammes som tilfeldige ofre. Kunduz er den provinsen i landet, etter provinsene Farah og Helmand, som hadde flest sivile ofre som følge av luftoperasjoner – 15 døde og 30 skadde i første halvdel av 2017. UNAMA dokumenterte at fem av disse ofrene (én død og fire skadde) var forårsaket av det afghanske luftvåpenet (UNAMA & OHCHR 2017, s. 52). I første halvdel av mars 2017 ble tre sivile drept i et luftangrep utført av internasjonale styrker rettet mot Taliban. Tidlig i april 2017, ble også to sivile drept i et luftangrep fra internasjonale styrker, som medførte at 24 opprørere og viseskyggeguvernøren i provinsen, Asadullah Mazloom, omkom (internasjonal kilde, e-post 2017).

Den tredje viktigste årsaken til sivile ofre, er målrettede drap. Det synes som om ALP stod bak flere av disse. UNAMA (UNAMA & OHCHR 2017, s. 59) registrerte en økning i antallet ALP-initierte målrettede angrep på sivile, som forårsaket 28 sivile ofre (fem døde og 23 sårede) i første halvår på landsbasis. Flere av disse ble rammet i Kunduz by 11. april 2017, da en polititjenestemann kastet en håndgranat mot en gruppe sivile på grunn av en personlig feide.

I tillegg har sivile blitt ofre som følge av opprørsgruppers angrep på ulike mål. Blant annet, i januar 2017, åpnet opprørere i Khanabad-distriktet ild mot et privat kjøretøy da det ikke stoppet på ordre. Alle fem i bilen ble drept, inkludert en Afghan National Army (ANA)-offiser som opprørerne ønsket å bortføre, samt fire sivile (UNAMA & OHCHR 2017, s. 42).

Den 25. mai 2017 skjøt Taliban med bombekastere mot internasjonale militærstyrker som holdt til i et gjestehus («guesthouse») i nærheten av provinsguvernørens kontor i Kunduz by. Gjestehuset lå like ved flere skoler, butikker og andre sivile foretak. Minst én bombe landet ved en gutteskole, og drepte en gutt på ni år og skadet 12 andre sivile (UNAMA & OHCHR 2017, s. 41). Videre ble fire sivile såret da Taliban skjøt med bombekastere mot guvernørens kontor i Kunduz by 4. juni 2017. Som nevnt over, ble også 10 sivile drept og rundt 15 såret i angrepet på Imam Sahib i samme periode. Sivile rammes også av improviserte bomber (IEDer); i april 2017 ble eksempelvis ett barn drept og åtte andre barn såret da en IED de lekte med gikk av.

4.3 INTERNT FORDREVNE

Ifølge OCHA (2017) ble det i perioden fra 1. januar 2017 til og med 8. oktober 2017 registrert 32 291 personer som hadde blitt fordrevet fra hjemmene sine (*Province of Origin*) i Kunduz-provinsen. Samtidig ble det registrert 29 759 internt fordrevne (*Province of Displacement*) som tok opphold i provinsen.

De fleste internt fordrevne i provinsen – 4746 personer – kom fra Qala-e Zal-distriktet. Deretter fulgte distriktene Emamsaheb med 3724 fordrevne, Khanabad med 2856 fordrevne, Dasht-e-Archi med 2406 fordrevne og Aliabad med 861 fordrevne (OCHA 2017).

Den overveiende majoriteten av de internt fordrevne i provinsen tok opphold i Kunduz-distriktet, der provinshovedstaden ligger. I nevnte periode ble det registrert totalt 24 453 internt fordrevne i Kunduz-distriktet. Videre mottok distriktene Emamsaheb og Khanabad relativt høye antall internt fordrevne, der henholdsvis 2674 og 1834 personer ble registrert (OCHA 2017).

Samtidig var det flere som forlot Kunduz-provinsen, blant annet til andre nærliggende provinser som Takhar og Badakshan (OCHA 2017).

5. BAGHLAN

Landinfo publiserte 21. april 2017 en respons om sikkerhetssituasjonen i Baghlan-provinsen (Landinfo 2017). I responsen gis det bakgrunnsinformasjon og redegjørelse for konfliktkonteksten i provinsen. Det som her beskrives er å anse som en oppdatering av den nevnte responsen.

Baghlan-provinsen har et innbyggertall på om lag 863 000 personer (CSO u.å.b). I likhet med de andre provinsene i den nordøstlige regionen, er befolkningen etnisk sammensatt. Tadsjikere utgjør mer enn halvparten av befolkningen, mens pashtunere utgjør om lag en femtedel av innbyggertallet. Pashtunerne bor i små bosettinger «[...] extending from north of Doshi through Pul-e Khumri and north» (NPS u.å.). Hazaraene, som primært er bosatt i de østlige og sørlige distriktene, utgjør om lag 15 prosent av provinsens befolkning, mens usbekene utgjør om lag 12 prosent (NPS u.å.).

Foruten provinshovedstaden Pul-e Khumri, består provinsen av 14 distrikter. Som det fremgår av Landinfos ovennevnte respons fra april 2017, går den viktige ringveien mellom Kabul og det nordlige Afghanistan gjennom provinsen. I provinshovedstaden Pul-e Khumri deler veien seg, og ringveien fortsetter videre mot nordvest til provinsen Balkh og byen Mazar-e Sharif, mens en annen vei går mot nordøst og provinsen Kunduz (Hewad 2015, s. 1).

5.1 KONFLIKTMØNSTER OG KONFLIKTNIVÅ

Konfliktmønsteret slik det beskrives i Landinfos respons av 21. april 2017 er i all hovedsak fortsatt gjeldende. Taliban er den dominerende gruppen på opprørssiden, selv om det også er enkelte andre grupper, eksempelvis IMU og Jundullah, som er til stede i provinsen. Det er store forskjeller mellom provinsens ulike distrikter hva gjelder antall sikkerhetshendelser, hvorvidt det er opprørsgrupper til stede, og hvem som har territoriell kontroll. Befolkningssammensetningen synes å være en viktig variabel som forklarer hvorvidt militante væpnede opposisjonsgrupper har tilstedeværelse og kapasitet til å aksjonere eller ei. Taliban synes å stå sterkest i områder med stor pashtunsk befolkning, mens de – og øvrige opprørsgrupper – har generelt svakest fotfeste i områder med hazarabefolkning.

Unntaket blant distriktene med betydelig hazarabefolkning, er det sørvestlige distriktet Tala Wa Barfak. Våren 2017 klarte Taliban å ta distriktssenteret, og å holde kontroll i noen dager inntil de ble nedkjempet av sikkerhetsstyrkene (se Landinfo 2017, s. 7). Det er ellers rapportert om relativt få sikkerhetshendelser i Tala Wa Barfak i løpet av sommeren og høsten 2017.

Det vestlige distriktet Dahana-e Ghorī anses å være kontrollert av Taliban, og slik har det vært siden august 2016. I likhet med andre distrikter som er under Talibans kontroll, rapporteres det om relativt få sikkerhetshendelser fra området. Grunnen er antagelig at det er vanskelig å få ut etterrettelig informasjon om situasjonen i disse områdene, i tillegg til at det forekommer få væpnede sammenstøt i og med at sikkerhetsmyndighetene normalt ikke er til stede – såfremt det ikke foregår en klareringsoperasjon (internasjonal kilde, e-post 2017).

De øvrige fem distriktene i vest, herunder distriktet som inkluderer provinshovedstaden Pul-e Khumri, anses av en internasjonal kilde (e-post 2017) å være omstridte. I tillegg til de vestlige distriktene, er også det nordlige Burka-distriktet vurdert å være omstridt. Ifølge kilden er resten av distriktene i provinsen myndighetskontrollerte. Myndighetsvennlige militser opererer i områdene som anses å være kontrollert av myndighetene.

Taliban har utført flere direkte angrep på distriktssentre i Baghlan-provinsen i løpet av sommeren og høsten 2017, men ingen av distriktssentrene har falt til opprørsgruppen. Det har også vært angrep på provinshovedstaden Pul-e Khumri (Pajhwok 2017c). Det er hovedsakelig distriktssentrene i de vestlige distriktene som utsettes for slike angrep,

som da Taliban angrep distriktssenteret i Baghlan-e Jadid¹¹ i juli 2017, og det senere koordinerte angrepet på distriktssenteret i Dushi-distriktet i august 2017. Angivelig var Talibans hensikt med angrepet på Dushi-distriktet, å overta kontroll, for så å kunne stenge hovedveien fra Kabul til Mazar-e Sharif. Angrepet ble imidlertid slått tilbake av sikkerhetsstyrkene (Sherzai 2017; Pajhwok 2017c). I juli 2017 ble også myndighetenes hovedkvarter i det nordøstlige distriktet Guzargahi Nur og det sentrale distriktet Nahrin angrepet, hvilket representerer unntak fra at det primært er distriktssentrene i de vestlige delene av provinsen som angripes. Begge de to sistnevnte distriktene har normalt relativt lite opprørsinitiert, konfliktrelatert aktivitet. Etter noen timer hadde sikkerhetsstyrkene slått opprøret tilbake. Sykehus i området meldte at de hadde fått inn mer enn 90 sårede, herunder sivile (Pajhwok 2017c). Også i høstmånedene 2017 har det vært angrep på distriktssentre i provinsen, senest den 31. oktober meldte nyhetsmedier at et angrep på Burkha distriktssenter var slått tilbake (Bakhtar News 2017b).

Sikkerheten for veifarende er en bekymring, og en stor andel av de rapporterte sikkerhetshendelsene i Baghlan-provinsen inntreffer på veinettet. Det gjelder både ringveien mot Mazar-e Sharif og veien gjennom Baghlan-e Jadid mot Kunduz. I og med at sikkerhetsmyndighetene prioriterer hovedveinettet høyt og derfor har tung tilstedeværelse her, kommer det ofte til konfrontasjoner. Sikkerhetsrisikoen for veifarende er både væpnede sammenstøt, IEDer og illegale veisperringer som settes opp av opprørerne (internasjonal kilde, e-post 2017).

I likhet med situasjonen i provinsen Kunduz, har flere høytstående Taliban-kommandanter blitt drept i Baghlan i 2017. I april 2017 ble eksempelvis Talibans skyggeguvernør drept sammen med fire andre høytstående kommandanter (Khaama Press 2017a). Luftangrep har vært hyppig brukt, og ifølge UNAMA er det dokumentert sivile ofre forårsaket av angrepene i første halvår av 2017 (UNAMA & OHCHR 2017, s. 53).

5.2 SIVILE OFRE SOM FØLGE AV KONFLIKTRELATERT VOLD

I første halvdel av 2017 registrerte UNAMA 105 sivile ofre i Baghlan-provinsen, hvorav 30 døde og 75 skadde. Tallet representerte en nedgang på 36 prosent sammenliknet med samme periode i 2016. Bakkekamper forårsaket flest sivile ofre, dernest fulgte målrettede drap og etterlatte udetonerte eksplosiver (explosive remnants of war/ERW) (UNAMA & OHCHR 2017, s. 73).

Det er registrert flere angrep på helsetjenester/fasiliteter i Baghlan i 2017. Blant annet ble en helsearbeider utsatt for et målrettet drap i mai 2017, forårsaket av at helsearbeideren ikke hadde utstyr til å operere en skadet opprører. Videre viser UNAMAs registreringer at flere helseklinikker var midlertidig stengt i rapporteringsperioden, enten som følge av trusler fra opprørere, eller fordi aktører på myndighetssiden tok i bruk fasilitetene slik at pasienter ikke fikk tilgang (UNAMA & OHCHR 2017, s. 17).

¹¹ I det vestlige distriktet Baghlan-e Jadid er pashtunerne i majoritet, og distriktet har tradisjonelt vært viktig for Talibans innflytelse i den nordøstlige regionen. Baghlan-e Jadid ble beskrevet som et «Taliban stronghold» da Taliban hadde sentralmakten i landet.

Det forekommer også enkelte konfliktrelaterte kidnappinger i provinsen. UNAMA viser til ett tilfelle hvor saken ble løst etter at de eldre meglet og det ble betalt løsepenger (UNAMA & OHCHR 2017, s. 43).

5.3 INTERNT FORDREVNE

Ifølge OCHA (2017) ble det i perioden fra 1. januar 2017 til og med 8. oktober 2017 registrert 18 788 personer som hadde blitt fordrevet fra hjemmene sine (*Province of Origin*) i Baghlan-provinsen. Ifølge OCHA ble det registrert et tilsvarende antall internt fordrevne (*Province of Displacement*) som tok opphold i provinsen; 18 788.

OCHAs registreringer viser per 8. oktober kun tall for to av provinsens distrikter; Pul-e Khumri og Baghlan-e Jadid. Det fremgår at 9499 internt fordrevne har tatt opphold i provinshovedstaden Pul-e Khumri og at 9289 personer har tatt opphold i Baghlan-e Jadid. Det fremgår ikke hvilke distrikter i provinsen de fordrevne har kommet fra (OCHA 2017).

6. BADAKSHAN

Det bor om lag 950 000 innbyggere i provinsen Badakshan (OCHA 2015), som består av 28 distrikter. Provinshovedstaden er Faizabad. Badakshan er en multietnisk provins, hvor tadsjikere utgjør den største etniske gruppen med om lag 70 prosent av befolkningen. I all hovedsak er tadsjikerne sunnier, men om lag ti prosent av tadsjikerne i provinsen regnes å være ismailier. Uzbekere utgjør om lag 12 prosent av befolkningen, og bor hovedsakelig i distriktene som grenser til Takhar-provinsen. En liten minoritet av provinsens befolkning, om lag seks prosent, er pashtunere (Giustozzi & Orsini 2009, s. 2).

Badakshan ligger i det nordøstlige hjørnet av Afghanistan, og det er langt fra Badakshan til Kabul. Avstanden kan bidra til å forklare hvorfor provinsen alltid har operert med stor grad av autonomi fra sentralmyndighetene og for at båndene til Kabul har vært svake. Geografisk er Badakshan en fjellrik og utilgjengelig provins, og det er bare en smal fjellvei som forbinder Badakshan til resten av landet. Veien er ofte stengt på grunn av regn, snø og skred (Giustozzi & Orsini 2009, s. 2; Khaama Press 2017b). På grunn av provinsens topografi og klima, som gir kalde vintermånedene med snø og begrenset tilgjengelighet, er det betydelige sesongmessige variasjoner i opprørsaktiviteten og i sikkerhetssituasjonen generelt. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) er Taliban offensive i sommerhalvåret, men trekker seg tilbake på vinteren.

Geografien gjør at det er relativt enkelt å ha kontroll med hvem som får tilgang til områder. Dette er antagelig en medvirkende faktor til at Taliban-regimet aldri fikk kontroll over Badakshan. En av frontfigurene for den såkalte Nordalliansen som bekjempet Taliban-regimet, Burhanuddin Rabbani, kommer fra nettopp denne provinsen (Steele 2011).

Analytiker Obaid Ali skrev i januar 2017 at i løpet av de siste par årene, hadde Taliban fått betydelig fotfeste i provinsen, og de hadde utfordret afghanske sikkerhetsstyrker i en rekke distrikter. Flere distrikter hadde «changed hands» fra ANSF til opprørerne, og to distrikter var under Taliban-kontroll. Ali forklarer Talibans framgang og suksess i Badakshan med den omfattende lokale rekrutteringen av, i hovedsak, unge tadsjikere

til nøkkelposisjoner og som krigere: Taliban er tett på den lokale dynamikken, og har ifølge Ali, i betydelig grad styrket sin posisjon i Badakshan (Ali 2017c, s. 1, 5).

6.1 KONFLIKTMØNSTER OG KONFLIKTNIVÅ

Det er utvilsomt at Taliban har fått økt kapasitet og tilstedeværelse i Badakshan, og bevegelsen er i dag den toneangivende opprørsgruppen i provinsen. Tidligere har også Islamic Movement of Uzbekistan (IMU) vært tilstede og operert i provinsen, men det synes som om deres innflytelse er betydelig redusert. Ifølge analytiker Ali er det vanskelig å anslå Talibans militære styrke, men en kilde som står Taliban nær, skal ha anslått at skyggeguvernøren disponerer tusen mann. Badakshans politisjef (som gjengitt i Ali 2017c) anslår at det dreier seg om dobbelt så mange, altså 2000 krigere. Dette omfatter ikke bare fotsoldater, men også flere velkjente kommandanter (Ali 2017, s. 4).

Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) har Taliban per oktober 2017 full kontroll i de sørøstlige distriktene Warduj og Yamgan. I tillegg er seks av provinsens 28 distrikter omstridte. I de øvrige 20 distriktene har myndighetene kontroll, ifølge kilden.

Distriktene Yamgan og Warduj har vært under Talibans kontroll siden høsten 2015. Analytiker Ali (2017c, s. 5) er også av den oppfatning at Taliban har full kontroll over disse distriktene. Videre peker han på at Taliban i perioder har hatt kontroll i de fire distriktene Baharak, Raghistan, Argo og Zebak. I tillegg vurderer han distriktene Jurm, Shohada, Tagab og Kuran wa Munjan til å være sterkt omstridte. Det er også rapportert om Taliban-aktivitet, dog mer sporadisk, i flere andre distrikter, samt i provinshovedstaden og på veinettet. Ifølge nyhetsmedier skal Jurm-distriktet ha blitt tilfluktsted for utenlandske militante, som er presset ut av Waziristan i de pakistanske stammeområdene. Ifølge en senator fra provinsen (som gjengitt i Pajhwok 2017) dreier det seg om tusen personer, og disse utgjør en betydelig trussel mot befolkningen (Ayoubi 2017).

En analyse foretatt av analytiker Bill Roggio i oktober 2017, understøtter oppfatningen om at situasjonen i provinsen er omstridt, flytende og uoversiktlig. Også ifølge Roggio er distriktene Yamgan og Warduj Taliban-kontrollerte. Ifølge Taliban (som gjengitt i Roggio 2017c) kontrollerer de også 70 prosent av det nordlige distriktet Arghanj Khaw. Distriktet Jurm beskrives som omstridt og strategisk viktig, fordi det ligger mellom de opprørskontrollerte distriktene Yamgan og Warduj og knytter disse sammen. Zebak-distriktet ble tatt av Taliban i april 2017, men sikkerhetsstyrkene gjeninntok distriktet måneden etter, i mai 2017 (Roggio 2017c). Høsten 2017 har Taliban aksjonert i distriktene Kohistan, Argo og Teshkan – som er distrikter Taliban relativt sjelden angriper, ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017).

Mange av provinsens distrikter er avsidesliggende og vanskelig tilgjengelige. Badakshan har tradisjonelt hatt lav prioritet hos afghanske sikkerhetsmyndigheter, som har hatt liten tilstedeværelse, samt få og dårlig bemannede kontrollposter. Store områder er således sårbare for angrep fra Taliban. Afghanske sikkerhetsstyrker har gjennomført sporadiske motoffensiver for å demme opp for Talibans økte innflytelse, men med begrenset effekt (Tanha 2017a).

I likhet med de andre provinsene i nordøst, benyttes luftangrep i Badakshan. Ifølge medierapporter skal en Taliban-kommandant ha blitt drept i et luftangrep i distriktet Baharak i oktober 2017 (Bakhtar News 2017c).

Hovedkonfliktmønsteret dreier seg om væpnede kamper mellom Taliban og myndighetenes sikkerhetspersonell. Det gjenspeiles også i medierapporter fra provinsen (se blant annet Xinhuanet 2017a). I tillegg benytter opprørerne IEDer rettet mot sikkerhetsstyrkenes posisjoner og kontrollposter.

En viktig og omtalt hendelse er situasjonen i Zebak-distriktet i april/mai 2017, da distriktet først falt til Taliban og deretter ble tatt tilbake av de afghanske sikkerhetsstyrkene (1 News 2017a).

Det totale volumet av sikkerhetshendelser i Badakshan-provinsen er imidlertid, i en afghansk kontekst, relativt lavt. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) er Badakshan blant de åtte provinsene i landet med færrest registrerte hendelser i løpet av årets første ni måneder. Dette handler antagelig om sikkerhetsstyrkenes svake tilstedeværelse i provinsen, og at det således kommer til et begrenset antall voldelige sammenstøt.

6.2 SIVILE OFRE SOM FØLGE AV KONFLIKTRELATERT VOLD

I første halvdel av 2017 registrerte UNAMA 31 sivile ofre, hvorav 14 drept og 17 skadde, i Badakhshan. Dette representerer en nedgang på 74 prosent sammenliknet med 2016. Bakkekamper var den vanligste årsaken til at sivile ble drept og skadet, dernest fulgte IEDer, og som nummer tre, målrettede drap (UNAMA & OHCHR 2017, s. 73).

UNAMA viser i sin rapport til tilfeller hvor kvinner har blitt utsatt for målrettede drap. I januar 2017 ble blant annet en kvinne skutt i Yamgan-distriktet, anklaget for å støtte myndighetene. Ingen mullah ville forrette i begravelsen av frykt for reaksjoner fra opprørerne. I Argo-distriktet ble to kvinner som jobbet innen politiet, drept av Taliban (UNAMA & OHCHR 2017, s. 11, 12).

En lokal polititjenestemann (som gjengitt i Seerat 2017) hevdet i august 2017 at antallet sivile som drepes i konfliktrelatert vold er økende, og at 54 var drept i løpet av de foregående fire månedene. En representant for Afghanistan Independent Human Rights Commission (AIHRC) uttalte at det ikke bare er opprørerne som er ansvarlig for brudd på menneskerettighetene, men at slike brudd også foregår i områder som kontrolleres av myndighetene. Bruddene blir ikke etterforsket, og det hevdes at det ikke er noen rettssikkerhet. Dette handler både om at myndighetene er svake, og at enkelte lokale maktpersoner er svært sterke (Seerat 2017).

Talibans mål er etablering av et sharia-basert rettsvesen, og i deler av Badakshan utøver de slik justis. Eksempler på dette har blitt dekket av nyhetsmedier, det ble i august 2017 meldt at Taliban hadde dømt en mann og en kvinne til døden fordi de angivelig hadde hatt utenomekteskapelig samkvem. Dødsdommen ble utført av Taliban i en offentlig henrettelse (Tanha 2017b).

6.3 INTERNT FORDREVNE

Ifølge OCHA (2017) ble det i perioden fra 1. januar 2017 til og med 8. oktober 2017 registrert 10 156 personer som hadde blitt fordrevet fra hjemmene sine (*Province of Origin*) i Badakshan-provinsen. Samtidig ble det registrert 10 156 internt fordrevne (*Province of Displacement*) som tok opphold i provinsen.

Så langt i 2017 har det ikke blitt registrert internt fordrevne i alle de 28 distriktene i Badakshan. Dette gjelder både personer som har flyktet fra distriktene og personer som har flyktet til distriktene (OCHA 2017).

De fleste internt fordrevne i provinsen – 2776 personer – kom fra Yaftal-e Sufla-distriktet. Deretter fulgte distriktene Yawan med 2331 fordrevne, Warduj med 1162 fordrevne, og Kohestan og Jorm med henholdsvis med 1106 og 1069 fordrevne personer. Det ble registrert fordrevne også fra distriktene Tagab, Yamgam og Argo (OCHA 2017).

Majoriteten av de internt fordrevne i Badakshan-provinsen tok opphold i Fayzabad-distriktet, der provinshovedstaden ligger. I nevnte periode ble det registrert totalt 5189 internt fordrevne i Fayzabad, hvorav over halvparten (2776 personer) kom fra Yaftal-e Sufla-distriktet.

Baharak-distriktet i provinsen mottok også et høyt antall internt fordrevne, med et registrert antall på 3609. Storparten av disse kom fra Yawan- og Warduj-distriktene. OCHA har videre registrert at 469 internt fordrevne tok opphold i Eshkashem-distriktet, 735 personer i Keshem-distriktet, og 154 i Shighnan-distriktet (OCHA 2017).

7. TAKHAR

Takhar-provinsen består av 17 distrikter, og provinshovedstaden er Taloqan. Befolkningen teller i underkant av én million mennesker (OCHA 2015), hvorav om lag 44 prosent er usbekere og 42 prosent er tadsjikere. Pashtunere utgjør kun om lag ti prosent av befolkningen i Takhar (Giustozzi & Reuter 2011, s. 45). Provinsen har internasjonal grense til Tadsjikistan i nord (OCHA 2014).

Helt frem til 2010, hadde Taliban bare begrenset tilstedeværelse i Takhar-provinsen, og det ble rapportert om svært lite konfliktrelatert vold. Taliban har fortsatt ikke oppnådd å få samme fotfeste her som i naboprovinsene Kunduz og Baghlan. Etter Talibans fall i 2001, hadde enkelte svært brutale usbekiske og tadsjikiske kommandanter betydelig makt og innflytelse i Takhar. Det ble rapportert om utstrakt maktmisbruk og korrupsjon – uten at sentrale myndigheter grep inn. Befolkningens misnøye med dette korrupte politiske klimaet, har vært en av årsakene til at Taliban har klart å få noe innpass i provinsen i perioden etter 2010 (Giustozzi & Reuter 2011, s. 45).

I perioden etter 2010, og da særlig etter 2014, har Talibans tilstedeværelse i Takhar økt. I oktober 2015 viste de også at de var sterke nok til å beleire distriktssenteret i det pashtundominerte Darqad-distriktet i to måneder, før sikkerhetsstyrkene slo dem tilbake (Ali 2017b, s. 3).

Uansett understreker Obaid Ali (2017b, s. 1-5) at det fortsatt er vanskelig for Taliban å få fotfeste i provinsen, og da særlig i de usbekiskdominerte områdene av provinsen. Analytikeren peker på tiltagende etniske spenninger mellom usbekere og pashtunere i provinsen som én av forklaringene på dette, i tillegg til at Taliban i Takhar ikke har lyktes i å etablere seg som en ikke-pashtunsk bevegelse, slik de har klart i andre provinser i nordøst. Mange usbekiske og tadsjikiske krigere nekter å være underlagt

pashtunske kommandanter. Taliban skal, ifølge analytikeren, ha utnevnt en usbekisk skyggeguvernør, uten at bildet er vesentlig endret av den grunn. Analytikeren påpeker at sterke sympatier og langvarige bånd mellom de mer radikale usbekerne i Takhar og IMU (se mer om dette i punkt 5.1), har medført at Taliban ikke har hatt like stor gjennomslagskraft her som i de andre provinsene i regionen. Analytikeren peker videre også på at usbekere og tadsjikere tradisjonelt har vært tilknyttet partier som Jamiat-e Islami og Jumbesh, noe som også kan bidra til å forklare Talibans manglende tilslutning i provinsen (Ali 2017b, s. 1-5).

Mangelen på fotfeste i Takhar er strategisk utfordrende for Taliban, fordi det har «[...] left a geographical gap preventing [Taliban] from connecting their fronts in Kunduz and Baghlan to the east and south on the one hand, and Badakhshan in the west» (Ali 2017, s. 1).

7.1 KONFLIKTMØNSTER OG KONFLIKTNIVÅ

Mens Taliban står relativt svakt i Takhar-provinsen, finnes det en rekke andre væpnede grupper som opererer her. Dette dreier seg både om grupper som tilhører den væpnede opposisjonen og grupper som er myndighetsvennlige.

I den usbekiske befolkningen i provinsen har den militante gruppen Islamic Movement of Uzbekistan (IMU) tradisjonelt stått sterkt. Gruppen Jundullah regnes for å være en utbrytergruppe fra IMU. Ifølge AAN (som gjengitt i EASO 2016, s. 130) sverget Jundullah i 2015 troskap til Daesh. Både Jundullah og IMU anses for å være svært radikale. I motsetning til Taliban, ignorerer de i stor grad lokal kultur (Ali 2017, s. 5). Eldre og religiøse ledere nyter tradisjonelt stor respekt og autoritet i det afghanske samfunnet.

Samtidig preger de myndighetsvennlige væpnede aktørene konfliktmønsteret i provinsen. Disse har kontakter innenfor myndighetsapparatet, og opererer derfor under stor grad av straffefrihet. De kontrollerer smuglerruter, har mye makt lokalt, og inngår i et komplisert nettverk av allierte og fiender. I september uttalte en lokal innbygger (som gjengitt i Pajhwok 2017b) at slike væpnede grupper «[...] were harassing and killing people as well disrupting security situation». Det er ikke uvanlig at det oppstår konfrontasjoner mellom de myndighetsvennlige militsene, herunder ALP, ofte på grunn av personlige konflikter. Det forekommer at sivile drepes og skades i slike trefninger. Det rapporteres også om at myndighetsvennlige militser står bak målrettede overgrep på sivilbefolkningen. Som reaksjon på en landdisputt, for eksempel, åpnet en ALP-kommandant ild mot en gruppe sivile i Taloqan-distriktet i mars 2017. Hendelsen resulterte i tre sivile drepte og fire skadde (UNAMA & OHCHR 2017, s. 59).

Det totale antallet sikkerhetshendelser i Takhar-provinsen er, i en afghansk kontekst, relativt lavt. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2017) er Takhar blant de åtte provinsene i landet med færrest registrerte hendelser i perioden januar til september 2017. Det er imidlertid, ifølge samme kilde, betydelige forskjeller på intensiteten i konflikten i provinsens ulike distrikter. Den konflikthelaterte volden er i stor grad konsentrert til provinsens nordlige og vestlige distrikter, hvor det i gjennomsnitt inntreffer mer enn ett angrep i måneden. I de øvrige distriktene registreres mindre enn ett angrep per måned, og i enkelte distrikter registreres ingen konflikthelaterte hendelser. De aller fleste distriktene anses å være kontrollert av myndighetene. Unntakene er enkelte av de nordøstlige distriktene, som Khwaja Bahawuddin, Khwaja Ghar, Yang-e Qala og Dasht-e Qala, samt det sørvestlige distriktet Eskashem, som alle

vurderes å være omstridte. Også Taliban erkjenner at provinshovedstaden og flere distrikter sør i provinsen er under myndighetskontroll (Ali 2017, s. 3).

I den nordvestlige delen av provinsen har Taliban angrepet og utøvd et stort press på flere av distriktssentrene i løpet av 2017, i særdeleshet i distriktene som grenser mot Kunduz-provinsen. De har imidlertid ikke lyktes i å ta noen av sentrene. Eksempelvis forsøkte Taliban i mars 2017 å ta distriktssenteret i det nordlige Khwaja Bahawuddin-distriktet, uten hell (TOLONews 2017e). Opprørerne ble også raskt presset tilbake av afghanske sikkerhetsstyrker da de forsøkte å ta distriktssenteret i det nordvestlige Durqad-distriktet i april 2017. Det er blant annet benyttet luftangrep i kampen mot opprørerne (Ali 2017, s. 2, 5; TOLONews 2017d).

Det rapporteres om enkelte sikkerhetshendelser på veinettet, særlig i de omstridte områdene. Eksempelvis angrep Taliban tre av myndighetenes kontrollposter i april 2017, og åtte politimenn ble drept (Lead Inspector 2017, s. 16). Det rapporteres om relativt få sikkerhetshendelser på hovedveien fra Kunduz-provinsen til Taloqan, provinshovedstaden i Takhar.

I Takhar, i likhet med svært mange andre provinser i Afghanistan, har det blitt gjennomført luftangrep i 2017. UNAMA registrerte sivile tap som følge av angrepene (UNAMA & OHCHR 2017, s. 53).

7.2 SIVILE OFRE SOM FØLGE AV KONFLIKTRELATERT VOLD

I første halvdel av 2017 registrerte UNAMA 53 sivile ofre i Takhar – 24 døde og 29 skadde. Dette representerer en reduksjon på 10 prosent sammenlignet med tilsvarende periode i 2016. Bakkekamper er den vanligste årsaken til at sivile blir drept eller skadd. Deretter følger luftangrep og målrettede drap (UNAMA & OHCHR 2017, s. 73).

Konfliktbildet i provinsen er komplekst, fragmentert og uforutsigbart. Derfor er det vanskelig for sivilbefolkningen å ta forhåndsregler for ikke å bli ofre for voldelige aksjoner. En av de rapporterte hendelsene fra august 2017, viser for eksempel at en konflikt mellom to militser førte til at bevæpnede menn åpnet ild i en moske. Flere sivile ble drept og skadet (Pajhwok 2017a).

7.3 INTERNT FORDREVNE

Ifølge OCHA (2017) ble det i perioden fra 1. januar 2017 til og med 8. oktober 2017 registrert 5565 personer som hadde blitt fordrevet fra hjemmene sine (*Province of Origin*) i Takhar-provinsen. Samtidig ble det registrert 8083 internt fordrevne (*Province of Displacement*) som tok opphold i provinsen.

Det ble i perioden registrert fordrevne fra fem av provinsens 17 distrikter. De fleste – 3983 personer – kom fra Khwaja Bahawuddin-distriktet. Deretter fulgte distriktene Darqad med 952 fordrevne og Yang-e-Qala med 343 fordrevne (OCHA 2017).

Majoriteten av de internt fordrevne i Takhar-provinsen, 3745 personer, tok opphold i Dasht-e-Qala-distriktet. I nevnte periode ble det også registrert internt fordrevne i distriktene Taloqan, Rostaq og Baharak, med henholdsvis 665, 651 og 315 personer (OCHA 2017).

8. REFERANSER

Skriftlige kilder

- 1 News (2017a, 2. mai). Afghanistan deploys troops to reclaim Zebak district in Badakhshan. *1 News*. Tilgjengelig fra <http://www.1tvnews.af/en/news/afghanistan/29163-afghanistan-deploys-troops-to-reclaim-zebak-district-in-badakhshan> [lastet ned 8. november 2017]
- 1 News (2017b, 16. juli). Coalition airstrike hits Afghan school in Kunduz city. *1 News*. Tilgjengelig fra <http://www.1tvnews.af/en/news/afghanistan/30213-coalition-airstrike-hits-afghan-school-in-kunduz-city> [lastet ned 8. november 2017]
- Ali, O. (2017a, 23. januar). The Non-Pashtun Taleban of the North: A case study from Badakhshan. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-non-pashtun-taleban-of-the-north-a-case-study-from-badakhshan/> [lastet ned 30. oktober 2017]
- Ali, O. (2017b, 29. juli). The Non-Pashtun Taleban of the North (3): The Takhar case study. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-non-pashtun-taleban-of-the-north-the-takhar-case-study/> [lastet ned 2. november 2017]
- Ali, O. (2017c, 3. januar). The Non-Pashtun Taleban of the North: A case study from Badakhshan. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-non-pashtun-taleban-of-the-north-a-case-study-from-badakhshan/> [lastet ned 1. november 2017]
- Al Jazeera (2017, 27. februar). Senior Taliban leader killed in Kunduz air raid. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2017/02/senior-taliban-member-killed-afghanistan-air-raid-170227090221952.html> [lastet ned 1. november 2017]
- Ayoubi, B. (2017, 14. mai). «Another Waziristan» in the making in Badakhshah: MP. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/05/14/%E2%80%98another-waziristan%E2%80%99-making-badakhshah-mp> [lastet ned 27. november 2017]
- Bakhtar News (2017a, 4. oktober). Pamir «14» ongoing military operation kills, wounds 93 insurgents. *Bakhtar News*. Tilgjengelig fra <http://www.bakhtarnews.com.af/eng/security/item/30311-pamir-%E2%80%9814%E2%80%99-ongoing-military-operation-kills-wound-93-insurgents.html> [lastet ned 1. november 2017]
- Bakhtar News (2017b, 31. oktober). Taliban attacks repulsed on Baghlan, Burka district. *Bakhtar News*. Tilgjengelig fra <http://www.bakhtarnews.com.af/eng/security/item/30641-taliban-attacks-repulsed-on-baghlan-burka-district.html> [lastet ned 6. november 2017]
- Bakhtar News (2017c, 8. oktober). Taliban commander killed in Badakhshan air strike. *Bakhtar News*. Tilgjengelig fra <http://www.bakhtarnews.com.af/eng/security/item/30472-taliban-commander-killed-in-badakhshan-air-strike.html> [lastet ned 8. november 2017]
- Bezhan, F. (2016, 15. juni). Ethnic minorities are fueling the Taliban's expansion in Afghanistan. *The South Asia Channel*. Tilgjengelig fra <http://foreignpolicy.com/2016/06/15/ethnic-minorities-are-fueling-the-talibans-expansion-in-afghanistan/> [lastet ned 8. november 2017]
- Cecchin, L. (2016, 17. august). Far from back to normal. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/far-from-back-to-normal-the-kunduz-crisis-lingers-on/> [lastet ned 21. oktober 2017]
- CSO, dvs. Central Statistics Office (u.å.a). *Settled Population of Kunduz Province by Civil Division, Urban, Rural and Sex – 2012-13*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra [http://cso.gov.af/Content/files/Kunduz\(1\).pdf](http://cso.gov.af/Content/files/Kunduz(1).pdf) [lastet ned 1. november 2017]
- CSO (u.å.b). *Settled Population of Baghlan Province by Civil Division, Urban, Rural and Sex – 2012-13*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra <http://cso.gov.af/Content/files/Baghlan%281%29.pdf> [lastet ned 1. november 2017]

- EASO (2016, november). *Afghanistan. Security Situation*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://www.ecoi.net/file_upload/90_1479191564_2016-11-09-easo-afghanistan-security-situation.pdf [lastet ned 2. november 2017]
- Giustozzi, A. & Orsini, D. (2009, mars). Centre – periphery relations in Afghanistan: Badakshan between patrimonialism and institution-building. *Central Asian Survey*, 28(1), 1-16. Tilgjengelig fra <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/02634930902771466?needAccess=true> [lastet ned 8. november 2017]
- Giustozzi, A. & Reuter, C. (2011, april). *The Insurgents of the Afghan North – The rise of the Taliban, the self-abandonment of the Afghan government and the effects of ISAF's 'capture-and-kill campaign'*. Kabul: Afghanistan Analysts Network. Tilgjengelig fra <http://aan-afghanistan.com/uploads/AAN-2011-Northern-Insurgents.pdf> [lastet ned 9. oktober 2017]
- Giustozzi, A. (2017, 23. august). *Report Afghanistan: Taliban's organization and structure*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3589/1/3589_1.pdf [lastet ned 27. oktober 2017]
- Hewad, G. (2015, 21. oktober). The 2015 insurgency in the North: Surrounding the cities in Baghlan. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/insurgency-in-the-north-4-baghlan/> [lastet ned 6. november 2017]
- Kakar, J. (2016, 7. november). Illegal mining, weak government help Taliban expand in the north. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-mining/illegal-mining-weak-government-help-taliban-expand-in-afghan-north-idUSKBN13114J> [lastet ned 27. oktober 2017]
- Khaama Press (2017a, 19. april). Taliban shadow governor for Baghlan and 4 senior commanders killed. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/talibans-shadow-governor-for-baghlan-and-4-senior-commanders-killed-02598> [lastet ned 6. november 2017]
- Khaama Press (2017b, 4. februar). Heavy snowfall and avalanche leave 10 dead in Badakshan. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/heavy-snowfall-and-avalanche-leave-10-dead-in-badakhshan-02804> [lastet ned 8. november 2017]
- Landinfo (2016, 2. november). *Respons Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Kunduz*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3455/1/3455_1.pdf [lastet ned 27. oktober 2017]
- Landinfo (2017, 21. april). *Respons Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Baghlan*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra https://landinfo.no/asset/3546/1/3546_1.pdf [lastet ned 3. november 2017]
- [Lead Inspector] (2017). *Operation Freedom's sentinel. Report to the United States Congress. April 1, 2017–June 30, 2017*. Washington D.C.: Lead Inspector General for Overseas Contingency Operations, U.S. Department of Defense. Tilgjengelig fra https://oig.state.gov/system/files/lig_oco_ofs_jun17_508.pdf [lastet ned 1. november 2017]
- Linke, L. (2016, 30. januar). Mullah Abdul Salam Profile. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-2016-insurgency-in-the-north-beyond-kunduz-city-lessons-not-taken-from-the-taliban-takeover/20151001-profile-mullah-abdul-salam/> [lastet ned 30. oktober 2017]
- Mielke, K. & Miszak, N. (2017). *Making sense of Daesh in Afghanistan. A Social movement perspective*. Bonn: Bonn International Center for Conversion (BICC). Tilgjengelig fra https://www.bicc.de/uploads/tx_bicctools/BICC_Working_Paper_6_2017.pdf [lastet ned 28. oktober 2017]
- MRRD, dvs. Ministry of Rural Rehabilitation and Development (u.å.). *Baghlan Provincial Profile*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra https://my.nps.edu/documents/105988371/107571254/Baghlan_Development.pdf/c78f7b1a-893e-48dc-aac9-ac325aaf4446 [lastet ned 10. april 2017]

- NPS, dvs. Naval Postgraduate School (2011, 1. mars). *Baghlan Provincial Overview*. Monterey, CA: NPS. Tilgjengelig fra <https://my.nps.edu/web/ccs/baghlan> [lastet ned 29. januar 2015]

Oversikten er utarbeidet av Program for Culture & Conflict Studies ved Naval Postgraduate School i Monterey, California.

- OCHA, dvs. UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2014, januar). *Afghanistan Administrative Divisions*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/afg_administrative_divisions_201401JAN02_A0_low_res.pdf [lastet ned 23. oktober 2017]
- OCHA (2015). *Population Estimate for 2015*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig via Reliefweb https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/afg_mm_population_aug2015_a3.pdf [lastet ned 1. november 2017]
- OCHA (2017a, 8. oktober). *Afghanistan: Conflict Induced Displacements (as of 08 October 2017)*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/idps> [lastet ned 1. november 2017]

Dette er et interaktivt kart. Landinfo hentet informasjon 13. oktober 2017.

- OCHA (2017b, 3. juni). *Afghanistan Weekly Filed Report / 28 May – 3 June 2017*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig via Reliefweb <https://reliefweb.int/report/afghanistan/afghanistan-weekly-field-report-28-may-3-june-2017> [lastet ned 1. november 2017]
- Pajhwok (2017a, 11. august). 3 killed, 11 injured in Takhar mosque attack. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/08/11/3-killed-11-injured-takhar-mosque-attack> [lastet ned 1. november 2017]
- Pajhwok (2017b, 10. september). Illegal armed men destabilises Takhar. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/09/10/illegal-armed-men-destabilises-takhar-residents> [lastet ned 1. november 2017]
- Pajhwok (2017c, 21. juli). Taliban storm 2 Baghlan districts overnight. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/07/21/taliban-storm-2-baghlan-districts-overnight> [lastet ned 6. november 2017]
- Popalzai, E. & Croft, J. (2017, 7. mai). Thousands flee as Taliban take district in Kunduz province. *CNN*. Tilgjengelig fra <http://edition.cnn.com/2017/05/07/middleeast/afghanistan-taliban-kunduz/index.html> [lastet ned 10. april 2017]
- Roggio, B. (2017a, 1. august). Taliban control of Afghan districts remains 'unchanged,' according to SIGAR. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra <http://www.longwarjournal.org/archives/2017/08/taliban-control-of-afghan-districts-remains-unchanged-according-sigar.php> [lastet ned 30. oktober 2017]
- Roggio, B. (2017b, 9. mai). Taliban back on the offensive in Kunduz. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/05/taliban-back-on-the-offensive-in-kunduz.php> [lastet ned 30. oktober 2017]
- Roggio, B. (2017c, 31. oktober). SIGAR: Afghan government district control deteriorated. *Long War Journal*. Tilgjengelig fra <https://www.longwarjournal.org/archives/2017/10/sigar-afghan-government-district-control-deteriorated.php> [lastet ned 1. november 2017]
- Seerat, B. (2017, 2. august). *Afghan Province sees rise in civilian casualties*. London: Institute for War & Peace Reporting (IWPR). Tilgjengelig fra <https://iwpr.net/global-voices/afghan-province-sees-rise-civilian-casualties> [lastet ned 9. november 2017]
- SIGAR, dvs. Special Inspector General for Afghanistan Reconstruction (2017a, 30. juli.) *Quarterly report to the United State Congress*. Washington D.C.: SIGAR. Tilgjengelig fra <https://sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2017-07-30qr.pdf> [lastet ned 24. august 2017]

- SIGAR (2017b, 30. oktober). *Quarterly report to the United State Congress*. Washington D.C.: SIGAR. Tilgjengelig fra <https://www.sigar.mil/pdf/quarterlyreports/2017-10-30qr.pdf> [lastet ned 7. november 2017]
- Sherzai, H. R. (2017, 24. august). Taliban attack on Baghlan's Dushi district beaten back. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/08/24/taliban-attack-baghlan%E2%80%99s-dushi-district-beaten-back> [lastet ned 6. november 2017]
- Steele, J. (2011, 21. september). Burhanuddin Rabbani obituary. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2011/sep/21/burhanuddin-rabbani-obituary> [lastet ned 1. november 2017]
- Tanha, G. M. (2017a, 3. april). Badakshan PC concerned about worsening security. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/04/03/badakhshan-pc-concerned-about-worsening-security> [lastet ned 10. november 2017]
- Tanha, G. M. (2017b, 22. august). Taliban execute man, woman on adultery charges. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <https://www.pajhwok.com/en/2017/08/22/taliban-execute-man-woman-adultery-charges> [lastet ned 9. november 2017]
- TOLONews (2017a, 9. april). 12 Taliban Insurgents killed in Kunduz drone strike. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/afghanistan/12-taliban-insurgents-killed-kunduz-drone-strike> [lastet ned 30. oktober 2017]
- TOLONews (2017b, 7. juni). Imam Sahib District Governor appeals for extra troops. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/index.php/afghanistan/imam-sahib-district-governor-appeals-extra-troops> [lastet ned 30. oktober 2017]
- TOLONews (2017c, 15. august). Suicide bomber targets convoy of security forces in Kunduz. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/afghanistan/suicide-bomber-targets-convoy-security-forces-kunduz> [lastet ned 30. oktober 2017]
- TOLONews (2017d, 2. april). 10 Insurgents killed in attack in Takhar's Durqad district. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/afghanistan/10-insurgents-killed-attack-takhar%E2%80%99s-durqad-district> [lastet ned 2. november 2017]
- TOLONews (2017e, 24. mars). Taliban attack on Takhar's district pushed back. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/afghanistan/provincial/taliban-attack-takhar's-district-pushed-back> [lastet ned 2. november 2017]
- TOLONews (2017f, 16. mai). ANSF retakes Qala-e-Zal district following heavy clashes. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/afghanistan/ansf-retakes-qala-e-zal-district-following-heavy-clashes> [lastet ned 10. november 2017]
- Udlændingestyrelsen, Dansk Flygtningehjelp & Utlendingsdirektoratet (2001). *Rapport fra fact-finding mission til Pakistan – med henblikk på at belyse sikkerhetsforhold og menneskerettighetsforhold i Afghanistan*.

Rapporten er tilgjengelig i Landdatabasen.

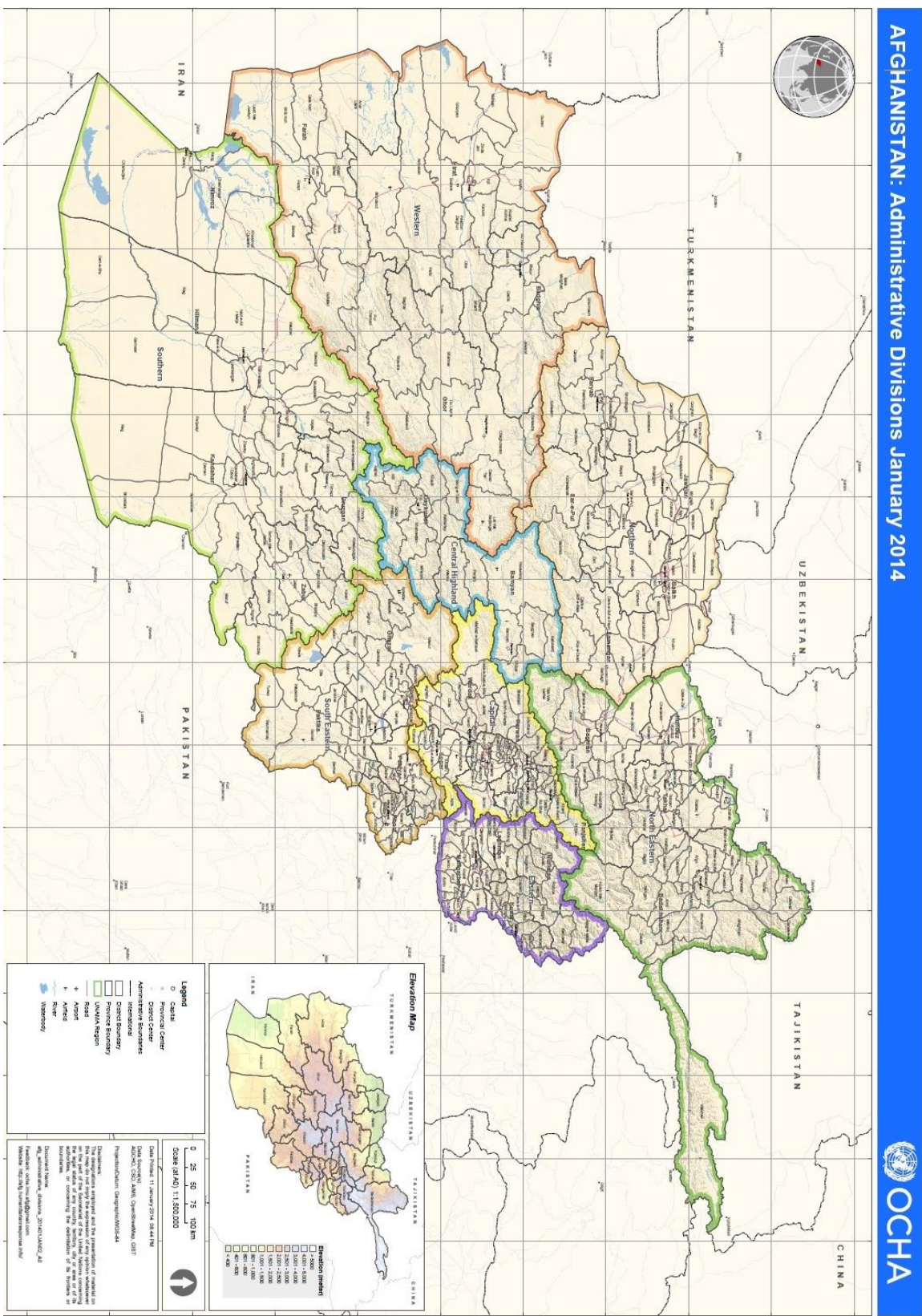
- UNAMA & OHCHR (2017, juli). *Afghanistan – Midyear report 2017 – Protection of civilians in armed conflict*. Kabul: UNAMA & OHCHR. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2017_july_2017.pdf [lastet ned 2. november 2017]
- UN Secretary-General (2017a, 3. mars 2017). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra <https://unama.unmissions.org/sites/default/files/n1705111.pdf> [lastet ned 30. oktober 2017]
- UN Secretary-General (2017b, 15. juni). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_-_15_june_2017.pdf [lastet ned 30. oktober 2017]

- UN Secretary-General (2017c, 15. september). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra https://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg_report_on_afghanistan_21_sept_2017.pdf [lastet ned 30. oktober 2017]
- Wörmer, N. (2012). The Networks of Kunduz. A History of Conflict and Their Actors, from 1992 to 2001. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra https://www.swp-berlin.org/fileadmin/contents/products/fachpublikationen/wrm_2012_the_networks_of_Kunduz.pdf [lastet ned 30. oktober 2017]
- Xinhuanet (2017a, 8. oktober). 8 militants killed, 2 others surrender in NE Afghanistan's Badakshan. Xinhuanet. Tilgjengelig fra http://news.xinhuanet.com/english/2017-10/08/c_136665298.htm [lastet ned 8. november 2017]
- Xinhuanet (2017b, 9. oktober). Key Taliban commander among 4 killed in northern Afghan province. Xinhuanet. Tilgjengelig fra http://news.xinhuanet.com/english/2017-09/10/c_136598272.htm [lastet ned 30. oktober 2017]

Muntlige kilder

- Internasjonal kilde, epost 2016 og 2017.
- Lokal analytiker, samtale i Kabul 2. mai 2017.

9.

Kilde: OCHA 2014

Temanotat Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i den nordøstlige regionen